Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden yhteinen lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 91/2019 vp)

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausunnon antamiseen ja toteaa, että lausuntomme on kaikkien ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurialueiden yhteinen.

Olemme antaneet yhteisen lausuntomme lakiluonnokseen ja lausunnossa esittämämme seikat on pääosin otettu Liikenne- ja viestintäministeriön jatkovalmistelussa huomioon. ELY-keskukset esittävät valiokunnalle tässä vaiheessa kannanottonsa ainoastaan jäljempänä mainittujen lakien osalta.

Pidämme yleisesti hyvänä asiana hallituksen esityksen tavoitetta selkiyttää voimassa olevaa lainsäädäntöä. On sekä viranomaisten että kansalaisten etujen mukaista, että viranomaisille säädetyt tehtävät on kirjattu lakiin selkeästi ja riittävällä tarkkuudella. Hallinnon toimivuuden ja asioiden sujuvan käsittelyn kannalta viranomaisten välisen tehtävänjaon tulee olla tarkoituksenmukaisesti toteutettu.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

ELY-keskukset pitävät positiivisena asiana sitä, että yleis- ja tiesuunnitelmat sekä niihin liittyvät päätökset kuulutuksineen voidaan jatkossa pitää nähtävänä hallintolain mukaisesti esimerkiksi virastojen omissa tietoverkoissa sähköisesti.

Lain 27 §:ssä ehdotetaan laajennettavaksi tavallista tiedoksisaantia (kirje) koskemaan kaikkia suunnitelma-alueen kiinteistönomistajia tai -haltijoita, kun ELY-keskus kuuluttaa suunnitelman asettamisesta nähtäväksi muistutuksia varten. Aikaisemmin asia on annettu tiedoksi kirjeellä vain niille kiinteistönomistajille ja -haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa. Prosessien sujuvuuden varmistamiseksi sekä asianosaisten yhdenvertaisuuden kannalta ehdotettu muutos on kannatettava, siitäkin huolimatta, että tiedoksisaannin laajentamisella on kustannus- ja työtä lisääviä vaikutuksia. Lain perustelutekstissä kiinteistönomistajien rajaus on tehty tarkoituksenmukaisesti.

Lakiluonnoksessa Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi ollut jatkossa 103 § 1 mom. mukaisesti antaa päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä tiedoksi kuuluttamalla, sekä pidettävä keskeiset asiakirjat nähtävänä tietoverkossaan. Pidimme tätä muutosta kannatettavana, koska hallinnon

yleisten periaatteiden mukaisesti asiaa valmisteleva tai siitä päättävä viranomainen ilmoittaa omista ratkaisuistaan sekä pitää niihin liittyvät aineistot ja päätökset nähtävänä. Lisäksi ehdotimme muiden hyväksymiseen liittyvien tiedotusvastuiden säätämistä Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi. Hallituksen esityksessä on palattu nykyiseen toimintamalliin, jossa ELY-keskukset hoitavat vuorovaikutuksen muistutuksen tehneiden, kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Hyväksymispäätöksen kuitenkin tekee Liikenne- ja viestintävirasto.

ELY-keskukset toivovat, että tehtävänjako säädetään tiedottamisen osalta selväksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Molemmissa vaihtoehdoissa on puolensa, mutta voisi olla selkeämpää, että yksi viranomainen vastaisi yhdestä suunnitelmaprosessin ja suunnitelman hyväksymisen vaiheesta kokonaisuudessaan. Tämä vähentäisi parhaassa tapauksessa ylimääräistä virastojen välistä byrokratiaa.

Laki Liikenne- ja viestintävirastosta

ELY-keskukset haluavat toistaa aikaisemman lausuntonsa sisällön ja todeta, että Liikenne- ja viestintäviraston tulisi jatkossa olla yksityistieasioiden tapaan myös julkisen henkilöliikenteen ja saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden valtakunnallisesta ohjauksesta ja koordinaatiosta, yhteistyöstä sekä rahoituksen kohdentamisesta vastaava viranomainen. Liikenne- ja viestintäviraston julkista henkilöliikennettä ja saaristoliikennettä koskeviin tehtäviin tulisi lisätä ELY-keskusten toiminnallinen ohjaus. Julkisen henkilöliikenteen osalta kyse on niiden ELY-keskusten, jotka ovat Liikennepalvelulaissa (320/2017) tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia, toiminnallisesta ohjauksesta ja saaristoliikenteen osalta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toiminnallisesta ohjauksesta.

Liikennehallinnon virastouudistuksen yhteydessä julkisen henkilöliikenteen, yksityistieasioiden ja saaristoliikenteen ohjaustehtävät on poistettu keskusvirastojen tehtävistä lähes kokonaan. Maakunta- ja virastouudistuksen valmistelussa katsottiin, että kyseiset ELY-keskusten hoitamat tehtävät siirtyvät maakuntiin. Maakunnat olisivat saaneet hyvin itsenäisesti päättää yleiskatteelliseksi muutetun määrärahan kohdentamisesta, erityisesti joukko- ja saaristoliikenteen osalta, ilman valtion ohjausta.

ELY-keskusten aikaisemmassa lausunnossa todettiin, että laki Liikennevirastosta (862/2009) määritteli, että viraston tehtävänä on mm. vastata ELY-keskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan. ELY-keskukset tarvitsevat edelleen vastaavaa toiminnan ja hankintojen ohjausta sekä erityisesti lainopillista palvelua, jota Liikennevirasto aiemmin antoi. Valtion ei ole taloudellisesti ja toiminnallisesti kannattavaa hajauttaa ohjausta ja tukitehtäviä (säädökset, hankinnat ja järjestelmät) yhdeksälle eri ELY-keskukselle.

ELY-keskukset kaipaavat vahvempaa ohjausta joukkoliikenteen ja saaristoliikenteen kehittämiseen valtakunnan tasolla siten, että esimerkiksi

hallitusohjelmassa mainitut liikenteelliset- ja ympäristötavoitteet voidaan saavuttaa. Lisäksi julkisen henkilöliikenteen ja saaristoliikenteen järjestämisen pääperiaatteista on hyvä tehdä yhtenäisiä valtakunnallisia linjauksia, jotta liikennepalvelujen saatavuus on asiakkaille tasavertaista eri puolella maata.

Yksityisteihin liittyvien kirjausten osalta lisäykset Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväkenttään sen sijaan ovat tarkkoja ja hyvin perusteltuja. Niihin ELY-keskuksilla ei enää tässä vaiheessa ole huomautettavaa.

Laki ajoneuvojen siirtämisestä

Hallituksen esitys vastaa valtaosaan aikaisemmassa lausunnossamme esittämiimme seikkoihin. ELY-keskukset kuitenkin toivoivat lain 10 §:ään viranomainen-käsitteen täsmentämistä. On edelleen tulkinnanvaraista, että tarkoitetaanko pykälässä viranomaisella kuntaa vai ELY-keskusta.

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden valtuuttamana:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
liikenne- ja infrastruktuurivastuualue

Johtaja Matti Vehviläinen

Saaristoliikenteen asiantuntija Jari Nieminen

Liitteet ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden yhteinen lausunto lakiluonnoksesta 14.10.2019

Jakelu Liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden johtajat

Tämä asiakirja KEHA/3988/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/3988/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nieminen Jari 27.11.2019 11:32

Ratkaisija Vehviläinen Matti 27.11.2019 11:33

Liikenne- ja viestintäministeriö

LVM/1297/03/2019 / LVM023:00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueet kiittävät mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitussa asiassa. Toteamme yhteisenä lausuntonamme seuraavaa:

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Esitetyt muutokset ovat osaltaan teknisiä ja koskevat viittauksia muuttuneisiin säädöksiin. Teknisluonteiset muutokset eivät ole muuttaneet sisältökokonaisuuksia. Lisäksi on esitetty täydennyksiä ja tarkennuksia yksityistielakiin ja lakiin Liikenne- ja viestintävirastosta selventämään säädöksiä sekä vastuita liikennehallinnossa.

Pidämme hyvänä asiana tavoitetta selkiyttää voimassa olevaa lainsäädäntöä. On sekä viranomaisten että kansalaisten etujen mukaista, että viranomaisille säädetyt tehtävät on kirjattu lakiin selkeästi ja riittävällä tarkkuudella. Hallinnon toimivuuden ja asioiden sujuvan käsittelyn kannalta viranomaisten välisen tehtävänjaon tulee olla tarkoituksenmukaisesti toteutettu ja ymmärretty samalla tavalla.

Myös sähköisen kuuluttamisen, nähtävilläolon ja siihen liittyvän asioinnin lisäämistä yleis- ja tiesuunnitelmaprosesseissa pidämme kannatettavana asiana.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueet haluavat kiinnittää lainvalmistelijan huomiota lakiluonnoksen kohtiin, joissa säädetään yleis- ja tiesuunnitelman nähtäville asettamisesta ja niistä tiedottamisesta asianosaisille (27 §), yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksen nähtäville asettamisesta (103 §) ja hyväksymispäätöksen ilmoittamisesta muistutuksen tehneille ja muille viranomaisille (104 §).

Pidämme positiivisena asiana sitä, että yleis- ja tiesuunnitelmat sekä niihin liittyvät päätökset kuulutuksineen voidaan jatkossa pitää nähtävänä virastojen omissa tietoverkoissa. On kuitenkin tärkeää sopia tarkentavin ohjein hallinnonalan sisäisesti sähköisen julkaisemisen ja asiakirjahallinnon periaatteista, kuten myös siitä, missä tilanteissa lehtikuulutusta edelleen käytetään ja milloin suunnitteluaineistot pidetään nähtävillä kunnissa, jotta yhdenmukaisuus eri puolilla maata tapahtuvissa suunnitelma- ja

hyväksymisprosesseissa ja kansalaisten yhdenvertaisuus voidaan varmistaa.

Lakiluonnoksen 27 §:ssä ehdotetaan laajennettavaksi tavallista tiedoksisaantia (kirje) koskemaan kaikkia suunnitelma-alueen kiinteistönomistajia tai -haltijoita, kun ELY-keskus kuuluttaa suunnitelman asettamisesta nähtäväksi muistutuksia varten. Aikaisemmin asia on annettu tiedoksi kirjeellä vain niille kiinteistönomistajille ja -haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa. Kunnassa asuvien kiinteistönomistajien tai -haltijoiden on katsottu saavan asian tietoonsa alueen lehdessä julkaistavasta kuulutuksesta. Haltuunottovaiheessa on tullut eteen tilanteita, joissa kaikki maanomistajat eivät ole saaneet tietoa vireillä olleesta suunnitelmasta ja mahdollisuudesta esittää muistutuksia. Prosessien sujuvuuden varmistamiseksi sekä asianosaisten yhdenvertaisuuden kannalta ehdotettu muutos on kannatettava, mutta muutoksella on samanaikaisesti merkittävä työtä lisäävä vaikutus. Esimerkiksi kaupunkialueilla tapahtuvissa suunnitelmaprosesseissa kiinteistönomistajia ja -haltijoita voi olla tuhansia. Muutoksella on myös kustannusvaikutuksia, koska lähetettävien kirjeiden määrä kasvaa.

Pidämme kannatettavana ja johdonmukaisena, että asiaa valmisteleva tai siitä päättävä viranomainen kuuluttaa omista ratkaisuistaan sekä pitää niihin liittyvät aineistot ja päätökset nähtävänä omassa tietoverkossaan lakiluonnoksessa esitetyllä tavalla. Haluamme kuitenkin tuoda esiin epäjohdonmukaisuuden lakiluonnoksen pykälien 103 ja 104 välillä.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi jatkossa 103 § 1 mom mukaisesti antaa päätös hyväksymisestä tiedoksi kuuluttamalla, sekä pidettävä keskeiset asiakirjat nähtävänä tietoverkossaan. Tämä lisäksi tieto kuulutuksesta tulee toimittaa julkaistavaksi niihin kuntiin, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu. Olisi johdonmukaista, että Liikenne- ja viestintävirasto hoitaisi samalla myös 104 § mukaiset ilmoitukset suunnitelman hyväksymisestä muistutuksen tehneille, alueen kuntiin, maakuntien liitoille ja tarvittaessa muillekin viranomaisille.

Virastolle toimitettavaan hyväksymispäätösesitykseen liitetään lakiehdotuksen 27 ja 27 a § mukaiset tiedot suunnitelmaan saaduista muistutuksista. Tällöin Liikenne- ja viestintävirastolla on jo lähtökohtaisesti tiedossa muistutuksen tehneet ja heidän yhteystietonsa, mikäli he yhteystietonsa ovat muistutusvaiheessa antaneet. Lisäksi virastolla on oltava tieto kunnista, joita päätös koskee, koska virasto joutuu joka tapauksessa lähettämään lakiehdotuksen 103 §:n mukaisesti tiedon kuulutuksesta julkaistavaksi kuntiin.

ELY-keskukset toivovat, että tehtävänjako säädetään kuuluttamisen ja siitä tiedottamisen osalta tarkoituksenmukaiseksi. Esittämämme toimintamalli on asianosaisten näkökulmasta selkeämpi, kun yksi viranomainen vastaa yhdestä suunnitelmaprosessin ja suunnitelman hyväksymisen vaiheesta kokonaisuudessaan, sekä parhaassa tapauksessa vähentää ylimääräistä virastojen välistä byrokratiaa.

Ratalaki

Ei lausuttavaa.

Yksityistielaki

ELY-keskukset kannattavat yksityistielakiin esitettyjä muutoksia ja tarkennuksia. Ne selkeyttävät säännöksiä ELY-keskusten tekemistä päätöksistä ja täsmentävät erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston sekä ELY-keskuksen välistä työnjakoa. Haluamme kuitenkin tuoda lainvalmistelijan tietoon seuraavat huomiot:

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi tiekunnan sääntöjen voimaantuloa (51 §) siten, että pelkästään sääntöjen hyväksymisestä ilmoittaminen ei riitä, vaan tiekunnan tulee toimittaa tiedot voimassa olevista säännöistä yksityistierekisteriin. ELY-keskukset kannattavat muutosta. Edellä mainittujen tietojen hyödynnettävyyden kannalta on keskeistä, että yksityistieavustushakemuksia käsittelevällä ja julkista valtaa käyttävällä viranomaisella on pääsy yksityistierekisteriin toimitettuihin tietoihin. Tämä edellyttää Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmän kehittämistä.

Yksityistielain voimaan tultua 1.1.2019 ELY-keskukselle tuli uutena tehtävä valtuutus kutsua tiekunnan kokous koolle, mikäli tiekunnan toimielin tai tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsuminen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaijota ylimääräiseen kokoukseen, ja tiekunnan osakas tätä ELY-keskukselta hakee.

Voimassa olevan yksityistielain 53 §:n 1 momentin mukaan tiekunnan toimielin, toimitsijamies tai hoitokunnan jäsenet, voidaan valita enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Vastaavasta tiekunnan toimielimen toimikaudesta säädettiin kumotussa yksityisistä teistä annetussa laissa (58 § 2 mom.). Lisäksi kumotussa laissa oli säännös tiekunnan laiminlyönnistä toimielimen valitsemiseksi, jolloin tielautakunnalla oli toimivalta vaatimuksesta määrätä vaalit toimielimen valitsemiseksi tai määrätä henkilöt toimielimeen (58 § 3 mom.). Voimassa olevassa yksityistielaissa ei tätä kumotun lain 58 §:n 3 momentin mukaista säännöstä ole. Voimassa olevan yksityistielain 61 §:n 4 momentin säännöksillä voidaan kuitenkin tiekunnan kokous kutsua koolle uuden toimielimen valitsemiseksi.

Uuden yksityistielain säätämisen tavoitteena oli lisätä joustavuutta ja antaa tiekunnille mahdollisuus ratkaista aiempaa enemmän asioita myös itse ilman viranomaismenettelyitä. Voimassa olevan yksityistielain 49 §:n 1 momentin mukaisesti tiekunnan perustaminen on mahdollista tehdä tiekunnan perustamiskokouksessa, johon kaikki yksityistien tieosakkaat on kutsuttu tieosakkaan toimesta. Vastaava mahdollisuus tulisikin olla myös tiekunnan kokouksen koollekutsumisessa, mikäli tiekunnalla ei enää ole toimivaltaista toimielintä. Tämä mahdollistaisi pitkään toimimatta olleiden tiekuntien toiminnan uudelleen käynnistämisen ilman viranomaismenettelyjä (yksityistietoimitus tai ELY-keskuksen oikeutuspäätös kutsua tiekunnan kokous koolle).

Esityksen mukaan 61 §:n 4 momenttiin lisättäisiinkin säännös, jonka mukaan, jos edellisen tiekunnan kokouksen pitämisestä on kulunut vähintään viisi vuotta tai enemmän, voi tieosakas kutsua tiekunnan kokouksen koolle siten kuin ko. pykälän 1 momentissa säädetään. Tämä esitetty lisäys on kannatettava muutos, jonka voidaan arvioida vähentävän ELY-keskuksen kautta haettavien tiekunnan kokouksen koollekutsuminen oikeutuksia ja samalla tämä toteuttaisi yksityistielain kokonaisuudistuksen alkuperäisiä tavoitteita joustavuuden lisäämisestä yksityisteiden pidossa sekä tiekunnille annettavasta suuremmasta vastuusta omista päätöksistään. Näin ollen viranomaismenettelyt olisivat tarpeen vain, jos tiekunnalla olisi toimivaltainen toimielin, joka laiminlöisi velvollisuutensa kutsua tiekunnan kokouksen koolle. Tällaisen tieosakkaan kautta tapahtuvan tiekunnan kokouksen koollekutsumisesta syntyvien kohtuullisten kustannustent täytyisi kuulua tiekunnan hallinnointikustannuksiin, jotta tieosakkaalle ei syntyisi kuluriskiä, mikä estäisi ko. menettelyn käyttämistä.

Lakiluonnoksen 65 §:n mukaan maaoikeusinsinööri voisi jatkossa osallistua käräjäoikeudessa käsiteltävän moitekanteen käsittelyn valmisteluun. Tämä on kannatettava muutos, joka tuo asiantuntemusta moitekanteiden yksityistielakiin tai kiinteistötoimituksiin liittyviin käräjäoikeuskäsittelyihin.

Esitetyt muutokset lain 83 §:ään "Valtionavustus" ovat tarpeellisia ja kannatettavia liikennehallinnon yksityisteihin liittyvien tehtävien vastuunjaon selkeyttämiseksi. Esitetyt muutokset selkeyttävät ja vahvistavat Liikenne- ja viestintäviraston roolia sekä mahdollistavat ELY-keskusten ohjaamisen ja tukemisen yksityistietehtävien hoitamisessa Liikenne- ja viestintäviraston toimesta. Lisäksi esitetyillä muutoksilla on mahdollista vastata tieosakkaiden sekä tiekuntien neuvonnan ja opastuksen tarpeeseen harkinnanvaraisten avustusten lisäksi joko omana toimintana tai palveluhankintoina. Tiekuntien neuvontaan ja opastuksiin myönnettävistä avustuksista on päättänyt tähän asti Keski-Suomen ELY-keskus avustustoiminnan koordinointi- ja kehittämistehtävän mukaisesti, mutta tästä ei ole ollut erillisiä säännöksiä. Jatkossa Liikenne- ja viestintävirasto päättäisi myös tiekuntien neuvontaan ja opastukseen sekä yksityisteitä koskevaan kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöhön myönnettävistä avustuksista. Kyseisen tehtävän hoitamiseksi Liikenne- ja viestintävirastossa tulee olla riittävä asiantuntemus ja resurssit, jotta neuvonnan ja opastuksen laatu ja jatkuvuus voidaan varmistaa.

Muutoksenhakua koskevan 88 §:n osalta ELY-keskukset ehdottava korjattavaksi sanan 'jakamaa' tilalle 'myöntämää'. ELY-keskus myöntää tai evää yksityistieavustuksia ja näitä koskeviin päätöksiin voi hakea oikaisua hallintolain mukaisesti.

Laki Liikenne- ja viestintävirastosta

Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia ehdotetaan täsmennettäväksi virastolle osoitettujen tehtävien osalta. ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueet pitävät perustelumuistiossa kuvattua *viraston ELY-keskuksiin kohdistuvan ohjauksen täsmentämistä ja informaatio-*

ohjauksen mahdollistamista hyvänä asiana. Perusteenamme on se, että keskushallinnon virastouudistuksen yhteydessä julkisen henkilöliikenteen, yksityistieasioiden ja saaristoliikenteen ohjaustehtävät on poistettu keskusvirastojen tehtävistä kokonaan. Maakunta- ja virastouudistuksen valmistelussa katsottiin, että kyseiset ELY-keskusten hoitamat tehtävät siirtyvät maakuntiin. Maakunnat olisivat saaneet hyvin itsenäisesti päättää yleiskatteelliseksi muutetun määrärahan kohdentamisesta, erityisesti joukko- ja saaristoliikenteen osalta, ilman valtion ohjausta.

Lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi 2 § 1 mom. kahden kohdan osalta alla esitettyyn muotoon:

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa seuraavia tehtäviä:
- - -
7) kehittää julkisen henkilöliikenteen, tavaraliikenteen ja logistiikan toimintaedellytyksiä ja vastaa julkisen henkilöliikenteen valtion rahoituksen kohdentamisesta;
8) kehittää ja edistää yksityistieasioiden hoitamista valtakunnallisesti, huolehtii yksityisteihin liittyvistä asiantuntija- ja neuvontatehtävistä sekä vastaa yksityistieavustusten kohdentamisesta ja saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden rahoituksesta valtion talousarvion puitteissa;
- - -

Lakiesitykseen ei ole tarkemmin kirjattu sitä, mitä julkisen henkilöliikenteen rahoituksen kohdentamisella tai saaristoliikenteen rahoituksesta vastaamisella käytännössä tarkoitetaan. ELY-keskusten mielestä lakiluonnoksessa viraston tehtävien täsmentämistä on käsitelty melko suppeasti ja epäselvästi. Perustelutekstissä todetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi muun ohella julkisen henkilöliikenteen ja yksityistieavustusten määrärahojen kohdentamisesta ELY-keskuksille. Jatkossa virasto vastaisi myös näihin liittyvästä ja muuhun toimialaansa koskevasta ohjauksesta. Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotettu uusi tehtävä ELY-keskusten tulosohjauksesta edellyttää perustelumuistion mukaan virastossa resurssien kohdentamista ja ELY-keskusten toiminnan seurantaa julkisen henkilöliikennettä ja yksityisteitä koskevissa asioissa. Lain kirjaaminen tarkemmaksi näiden tehtävien osalta nähdään tarpeellisena.

Yksityisteihin liittyvien kirjausten osalta lisäykset sen sijaan ovat tarkkoja ja hyvin perusteltuja. Ne selkeyttävät yksityistieasioiden kokonaisuuden hallintaa ja työnjakoa virastotasolla. Keski-Suomen ELY-keskus on hoitanut tähän asti yksityistieavustuksien koordinointi- ja kehittämistehtävää, mutta työnjaosta ei ole erikseen säädetty. Yksityisteihin liittyvät tehtävät täydentävät Liikenne- ja viestintäviraston olemassa olevaa tehtävää liikennejärjestelmää koordinoivana viranomaisena. Esitettyjen muutoksien myötä Liikenne- ja viestintäviraston olisi mahdollista huolehtia ELY-keskusten ohjauksesta sekä neuvonnasta ELY-keskuksen yksityisteihin liittyvissä tehtävissä.

Lakimuutoksen tavoitteena on perustelumuistion mukaisesti pyrkiä selkeyttämään Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväkokonaisuutta ja

samalla mahdollistettaisiin ELY-keskusten informaatio-ohjaus Liikenne- ja viestintäviraston toimialalle kuuluvissa tehtävissä. Informaatio-ohjauksen tarkempi sisältö jää kokonaisuudessaan hyvin epäselväksi. Liittyykö informaatio-ohjaus joukkoliikenteen osalta esimerkiksi ainoastaan tiedonhallinta-aineiston ja tiedonhallintavälineiden ja niiden ohjauksen resursointiin ja joukkoliikenteen järjestelmien (Kuku, Juku, Vallu, NAP, Digiroad ym.) ylläpitoon ja tiedonvälittämiseen? Vaikka asiaa sivutaan perustelumuistiossa, ovat lain kirjaukset näkemystemme mukaan tältä osin puutteelliset ja tulkinnanvaraiset sekä osittain ristiriidassa perustelumuistion tekstien kanssa.

ELY-keskusten näkemyksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulisi jatkossa olla yksityistieasioiden tapaan myös julkisen henkilöliikenteen ja saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden valtakunnallisesta ohjauksesta ja koordinaatiosta, yhteistyöstä sekä rahoituksen kohdentamisesta vastaava viranomainen. Liikenne- ja viestintäviraston julkista henkilöliikennettä ja saaristoliikennettä koskeviin tehtäviin tulisi lisätä ELY-keskusten toiminnallinen ohjaus.

ELY-keskusten joukkoliikenteen toimivalta-alue on useimmiten kaupunki- ja seutuviranomaisten ulkopuolella, osittain hyvinkin laajalla ja maantieteellisesti hajanaisella alueella. Yhdeksän ELY-keskusta vastaa tästä tehtävästä toiminta-alueellaan. Julkisen henkilöliikenteen järjestämisen pääperiaatteista olisi hyvä tehdä yhtenäisiä linjauksia, jotta eri puolella maata liikennepalvelujen saatavuus olisi tasavertaista asiakkaille. Hallitusohjelmassa mainittujen liikenteellisten ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen edellyttävät vahvempaa valtakunnallista joukkoliikenteen kehittämisen ohjausta. Tavoitteiden saavuttamiseksi asiakkaalle tulee olla tarjolla toimivat ja kohtuuhintaiset liikkumispalvelut, joiden edellytyksenä on selkeä ja helposti saavutettava matkustajainformaatio, yhtenäiset lippujärjestelmät, matkaketjujen toimivuus ja yleinen joukkoliikenteen luotettavuus.

Saaristoliikenteen järjestämisestä koko Suomessa vastaa yksinään Varsinais-Suomen ELY-keskus. Maantielauttaliikenne, joka on osa tienpitoa, on Väyläviraston toiminnallisessa ohjauksessa. Laissa Liikenne- ja viestintävirastosta saaristoliikenteellä tarkoitetaan yhteysalusliikennettä, jota on kolmen ELY-keskuksen toiminta-alueella Naantalin ja Kotkan välisellä alueella. Yhteysalusliikenteen järjestämisen säädöspohja on ohut ja riittämätön, ja markkinatilanne erittäin haastava. Erityisesti lainopillisten asiantuntijapalveluiden saaminen, niin hankinnoissa kuin riita-asioissa, on tässä tilanteessa erityisen tärkeää. Myös keskushallintotasoiselle tuelle niin toiminnan strategisessa kehittämisessä kuin säädösvaikuttamisessa on tarvetta.

Laki Liikennevirastosta (862/2009) määritteli vuoteen 2018 saakka, että viraston tehtävänä oli muun muassa vastata elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan. Julkisen henkilöliikenteen ohjauksesta vastasi joukkoliikenteeseen erikoistunut ryhmä, joka toimi Liikenneviraston Äly- ja joukkoliikenteen yksikössä. Sama koski saaristoliikenteen toiminnallista ohjausta, johon oli nimetty

vastuuhenkilö. Hankinnoissa tukeuduttiin Liikenneviraston osaamiseen. Maakuntauudistuksen toteutuessa olisi ollut ymmärrettävää, että Liikenne- ja viestintävirasto - jonne ohjauksesta aiemmin vastannut joukkoliikenteen ryhmä oli liikennehallinnon uudistuksessa siirtynyt - olisi luopunut ELY-keskusten ohjaustehtävästä. Valtion ei kuitenkaan ole taloudellisesti ja toiminnallisesti kannattavaa hajauttaa ohjausta ja hankintojen tukitehtäviä yhdeksälle eri ELY-keskukselle. Tällä hetkellä vaativien palveluhankintojen ja käyttöoikeussopimusten kilpailuttamisen lainopillista asiantuntija-apua ei ole saatavilla ELY-keskuksista tai ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta (KEHA-keskus). Myöskään virastojen toimintamenomäärärahoissa ei ole varauduttu tällaisten asiantuntijapalveluiden ostamiseen tai lisäresurssien palkkaamiseen. Paras osaaminen liikennepalvelujen hankinta- ja riita-asioissa on tällä hetkellä Väylävirastossa.

Haluamme myös tuoda esiin, että laki liikenteen palveluista on muuttanut hankintoja monimutkaisempaan suuntaan varsinkin lippu- ja maksujärjestelmäkysymysten osalta. Lisäksi oman haasteensa aiheuttavat toimintaympäristön muutokset, esimerkiksi markkinaehtoisen liikenteen hallitsemattomuus. Tässä tilanteessa ELY-keskukset tarvitsevat vastaavaa toiminnan ja hankintojen ohjausta sekä erityisesti lainopillisia tukipalveluja, joita Liikennevirasto aiemmin antoi.

Mikäli esityksemme mukaisesti ELY-keskusten toiminnallinen ohjaus lisätään Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin, tulee tämä huomioida viraston resursseissa perustelumuistiossa mainitulla tavalla. Muutoin ohjaustehtävän toteuttaminen ei ole käytännössä mahdollista. Samalla tavoin toteamme yksityistieasioiden osalta, että valtakunnallisen kehittämis- ja koordinointitehtävän hoitamiseksi virastossa tulee olla riittävä asiantuntemus ja resurssit, jotka mahdollistavat myös yleisen neuvonnan ja opastuksen antamisen.

Laki liikenteen palveluista

Ei lausuttavaa.

Laki Liikenneturvasta

Ei lausuttavaa.

Raideliikennelaki

Ei lausuttavaa.

Laki ajoneuvojen siirtämisestä

Ajoneuvojen siirtämisestä annettu laki ehdotetaan annettavaksi kokonaan uudelleen, koska viranomaisia koskevat muutokset edellyttävät säännösmuutoksia lähes kaikkiin pykäliin. Lakiehdotuksen asiasisältö ja viranomaisten vastuut säilyisivät pääasiassa nykyisen kaltaisina. Uudella lailla selkeytetään viranomaisvastuita, kun tienpitoviranomainen -käsite

korvataan ilmaisulla ELY-keskus ja kunta. Esityksellä tehtäisiin myös hallintolain yleistiedoksiantomenettelyä ja julkisia kuulutuksia koskevaan uudistukseen liittyvät muutokset siirtoajoneuvolakiin. Lisäksi lakiehdotukseen tehtäisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin liittyvät muutokset. ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueet pitävät ehdotusta tarpeellisena ja haluavat kiinnittää lainvalmistelijan huomiota muun muassa seuraaviin lakiluonnoksen kohtiin:

Ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain 7 §:ssä säännelty hylätty ajoneuvo siirron perusteena on käytännössä osoittautunut ongelmalliseksi, koska ajoneuvon arviointi hylätyksi vaadituilla kriteereillä on vaikeaa. Hylätyn ajoneuvon ja 8 §:ssä säännellyn romuajoneuvon välistä rajanvetoa olisi tarkoituksenmukaista edelleen selkeyttää, koska nykyinen sääntely on johtanut siihen, että romuksi tulkitaan pääsääntöisesti vain palanut ajoneuvo. Lisäksi romuajoneuvojen siirtovelvollisuuteen maanteiltä esiintyy kunnissa edelleen epätietoisuutta.

Lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on annettava varastosiirrosta kirjallinen päätös, joka on annettava tiedoksi tavallisella tiedoksiannolla siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Jos ajoneuvon omistaja tai tämän osoite ei ole tiedossa, tiedoksiantoon sovelletaan yleistiedoksiantoa koskevia säännöksiä. Hallintolain uuden 62 §:n mukaan yleistiedoksiannossa asiakirja pidetään määrätyn ajan vastaanottajan nähtävillä viranomaisessa. Asiakirjan nähtäville asettamisesta on ilmoitettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Voimassa olevan siirtoajoneuvolain 9 §:n 2 momentin mukaan tiedoksianto vastaavassa tilanteessa tehdään kuuluttamalla siitä asianomaisen kunnan ilmoitustaululla. Lakiehdotus jättää tulkinnanvaraiseksi sen, mitä viranomaista tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Lakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin mukaan toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi sopimuksen nojalla antaa kunnalle hoidettavaksi keskukselle tämän lain mukaan kuuluvia julkisia tehtäviä tai ottaa hoidettavakseen tämän lain mukaan kunnalle kuuluvia julkisia tehtäviä. Lakiehdotus jättää tulkinnanvaraiseksi sen, onko niin sanottujen kuntasopimusten tekemiseen liittyvä toimivalta alueellisella ELY-keskuksella vai Lapin ELY-keskuksella, jonne tämän lain mukaisia tehtäviä on asetuksella annettu hoidettavaksi.

Muut huomiot

Ei lausuttavaa.

ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden valtuuttamana:

Johtaja Matti Vehviläinen

Saaristoliikenteen asiantuntija Jari Nieminen

Jakelu	Lausuntopalvelu.fi
Tiedoksi	ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden johtajat Kari Wihlman, Väylävirasto Jarmo Joutsensaari, Väylävirasto Laura Kuistio, Väylävirasto Mirja Noukka, Väylävirasto Jukka Karjalainen, Väylävirasto Asta Tuominen, Liikenne- ja viestintävirasto Juha-Matti Korsi, Liikenne- ja viestintävirasto

Tämä asiakirja KEHA/3234/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/3234/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nieminen Jari 14.10.2019 15:39

Ratkaisija Vehviläinen Matti 14.10.2019 16:14